

CO JE TO ORCID A PROČ HO BUDE HYGIENA POUŽÍVAT

Nejen pozorní čtenáři Hygieny si už zřejmě všimli, že náš časopis používá již od roku 2015 tzv. čísla či kódy DOI, resp. že každý publikovaný rukopis (článek) v časopise má své unikátní číslo, tzv. identifikátor digitálních objektů. DOI (zkratka anglického výrazu Digital Object Identifier) je unikátní a trvalý identifikátor digitálního objektu dostupného prostřednictvím digitálních sítí (např. vědeckého článku nebo kapitoly v odborné knize na webu). Například úvodní přehledová práce M. Špačkové a kolektivu v minulém čísle (2/2022) měla identifikátor <https://doi.org/10.21101/hygiena.a1811>.

Identifikátory DOI se začaly používat v roce 1996 a postupně je převzaly nebo ještě přebírají všechny odborné časopisy, protože velmi usnadňují vyhledávání a jasnou identifikaci určitého odborného textu. Později se začaly používat i podobné kódy pro jednoznačnou identifikaci autorů odborné literatury. Nejprve to byla komerční identifikace ResearcherID od Thomson Reuters Corporation, později, v roce 2012, jako určitá protiváha, vznikl systém ORCID, který provozuje nezisková firma ORCID, Inc. se sídlem v Delaware, USA. ORCID (Open Research and Contributor Identifier) je neproprietární alfanumerický kód, který jednoznačně identifikuje vědecké a další akademické autory.

Naprostá většina osobních jmen samozřejmě není jedinečná, kromě toho se podoba celého jména může

časem měnit (např. po svatbě), navíc existují kulturní rozdíly v preferencích řazení jednotlivých částí jména. Situaci komplikuje také nekonzistentní zacházení se zkratkami či používání různých znakových sad pro transkripci jmen. To vše přispívá k obtížnému rozpoznávání konkrétního autora vědecké literatury a riziku možné záměny. Tomu ale předchází ORCID díky poskytování trvalé identity autorům podobnou té, která byla vytvořena pro zmíněné objekty v digitálních sítích (DOI).

Na rozdíl od kódu DOI, který článkům přiděluje vydavatel, si ale o vytvoření svého identifikátoru ORCID musí každý autor požádat sám – a to tím, že se zaregistruje na webové stránce <https://orcid.org> a vytvoří si svůj účet. Je to velmi jednoduché, trvá to několik minut a je to jednou provždy! Stručný instruktážní návod najdete např. na webu knihovny Univerzity Karlovy (<https://stream.cuni.cz/cs/Detail/1243>).

V Hygieně chceme začít používat ORCID od příštího ročníku, tedy od č. 1/2023. Nebude to sice povinnost či podmínka publikace v časopise, ale velmi to autorům doporučujeme. V praxi to bude vypadat tak, že u každého autorského článku budou vedle jmen autorů uvedeny i jejich identifikátory ORCID, pokud je budou mít a zašlou nám je spolu s rukopisem. Děkujeme za spolupráci.

Redakce